

Voorjaars

magazine

De mooiste
teksten van
**Thomas
à Kempis**

**CHRISTEN ZIJN
EN HOOGGEVOELIGHEID**

*Kookeiland
in de kerk*

KokBoekencentrum
UITGEVERS | UTRECHT

*Ver van elkaar in 's Heren huis
op minstens anderhalve meter
of nog slaapdrongen voor de buis –
het wordt gewoon, je weet niet beter*

*en toch... In luxe clubfauteuils
God loven, het lukt voor geen meter,
het voelt niet goed; een vreemd 'niet thuis-
gevoel', dat maakt zich van je meester:*

*je voelt je dakloos, niet meer thuis,
en zappend word je alleseter –
het is, je eigen kerk inclusief,
een markt, het maakt het er niet beter*

*op, ontredderd, stil zit je thuis –
wat maakt dan zo'n 'touroperator',
die je wegwijst naar het kruis en
je een hand geeft, alles completer...*

*Ver van elkaar in 's Heren huis
op minstens anderhalve meter
of nog slaapdrongen voor de buis –
het maakt gelóven wel concreter:*

*het is niet tasten, voelen, zien,
het is vertrouwen en misschien
dan toch – iets zien, maar anders, béter:
ons scheidt geen haar, geen millimeter!*

André F. Troost *Mijn armen om je heen*

Colofon

Dit voorjaarsmagazine is een gratis digitale uitgave van KokBoekencentrum.

Samenstelling:

Frances Driessen
Jako van Gorsel
Zoë Koen

Layout:

KokBoekencentrum

Coverfoto uit:

Heilige plaatsen
Derry Brabbs
ISBN 9789043534444

LANS BOVENBERG & PAUL VAN GEEST

KRUIS EN MUNT

Paul van Geest en Lans Bovenberg laten zien dat de economie vandaag de dag dringend behoefte heeft aan bezinning. De mens is niet uitsluitend homo economicus, maar veel meer dan dat. De mens heeft gevoel, is inconsequent, en is vaak niet gedreven door verstandelijke overwegingen of eigenbelang, maar door liefde. Econoom Lans Bovenberg laat zien dat de huidige economie gebaat is bij levensbeschouwelijke ideeën. Theoloog Paul van Geest helpt vanuit de christelijke traditie economen 'een rijkere – meer genuanceerde – taal' te ontwikkelen ten behoeve van de verfijning van de reflectie op economische processen.

BESTEL

ROB VAN HOUWELINGEN

HEMELSE REISBEGELEIDING

Via twaalf exegetische verkenningen bespreekt Rob van Houwelingen in *Hemelse reisbegeleiding* alles wat het Nieuwe Testament zegt over engelen of engelmachten. Daarbij worden telkens lijnen getrokken naar vandaag. Expliciet komt de kwestie aan de orde waarom wij tegenwoordig zo weinig engelen zien, vergeleken met de tijd van de Bijbel. Hebben we onze visie op de werkelijkheid bewust of onbewust laten versmallen tot wat op aarde gebeurt en zichtbaar is?

BESTEL

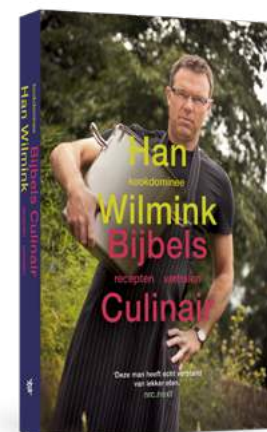

BERT SCHROTEN

GOD, WAAROM?

Waarom is er zoveel lijden in de wereld? Wil God daar iets mee zeggen? En waarom treft juist gelovigen soms veel lijden? In de huidige pandemie worden die eeuwenoude vragen opnieuw vaak gesteld. Daarom wil *God, waarom?* breed luisteren naar diverse 'stukjes antwoord' die de Bijbel aanreikt. Door bij alle Bijbelse antwoorden op deze vragen stil te staan, wordt het volledige antwoord op de waaromvraag nog niet gevonden. Maar door genuanceerd over de veelheid van Bijbelse noties na te denken, biedt dit boek wel verdieping aan rond deze vragen.

BESTEL

HAN WILMINKT

BIJBELS CULINAIR

Het eerste kookboek van kookdominee Han Wilmink is nu geheel geactualiseerd! Het bevat tien hoofdstukken die gelinkt zijn aan een bepaalde periode uit de Bijbel. Naast allerlei wetenswaardigheden over de tijd en informatie over diverse producten bevat elk hoofdstuk de recepten van een meer-gangenmenu of buffet. Het bereiden van de gerechten is op een heldere en humoristische wijze beschreven. Alsof Han Wilmink op pollepelafstand toekijkt. [Zie het recept op de volgende pagina's.](#)

BESTEL

Kookeiland in de kerk

Ik heb er altijd van gedroomd, gastvrije maaltijden in de kerk. Mijn twee jaar hotelschool combineren met mijn studie theologie. Dat was wel wat. Het is er soms wel van gekomen in mijn werk, maar zo radicaal als in de kerk van collega Han Wilmink niet. Hij heeft een kookeiland, vlakbij het ‘altaar’. Al kokend zie je de kaarsen branden of hoor je het orgel spelen. Kerk én koken. Een ‘maal met een verhaal’. Daar gaat het predikant/kok Wilmink om. In de Protestantse Kerk van Wezep – een zogenaamde pioniersplek – verbindt Wilmink die twee. Als je zijn hernieuwde –vijfde- druk van *Bijbels culinair* bekijkt en leest komen de geuren vanzelf binnen. En loopt je het water in de mond.

Samen eten is eigenlijk wel waar het ooit mee begon in geloof en religie, schrijft Wilmink. Religieuze maaltijden zouden veel meer op de kerkelijke menukaart moeten staan. Om met elkaar het leven en de geloofsverhalen te delen maar ook om de ethiek van de voedselproductie en consumptie aan de orde te stellen. Weet wat je eet. Wilminks kookboek is een verrukkelijk bezit. Tientallen wereldkeuken recepten komen langs, gecombineerd met de verhalen uit het Oude-en Nieuwe Testament. Te beginnen bij Abraham met een ‘salade aller gelovigen’ en eindigend met ‘een in kerstboodschap verpakt kerstdiner’. Er staat een mooi hoofdstuk over Pesach in, het feest om de bevrijding uit de slavernij in Egypte te gedenken. De christelijke kerk nam dit feest over en verbond het met de opstanding van Jezus. Binnenkort vieren we dit feest.

Wilmink biedt ons een menu voor Pesach aan met een matse (met eiersalade en lente-ui), vervolgens een salade van biet en munt als voorgerecht, daarna een dadelsoep en als hoofdgerecht lamsgebraad met bulgur en lentegroenten. Als je het leest wil je dat de RIVM-regels vandaag verdwijnen om met familie en vrienden dit ‘maal met een verhaal’ te vieren. Maar als het met Pasen niet lukt, dan houden we later die maaltijd wel. Bijvoorbeeld met een ‘Bijbels tapasbuffet van zeven gerechten’ om het verhaal van de bruiloft te Kana te vieren. Het komt er echt van! Toch? En voor nu, voor u alleen of met een gast, staan er ook mooie kleine fijne (vegetarische) gerechten in.

Voorlopig kunnen we geduld oefenen door in dit *Bijbels Culinair* van Han Wilmink eindeloos te bladeren, te kijken en te lezen. En op de geuren en kleuren weg te dromen naar een lange tafel, met veel mensen, die het leven vieren.

Jos van Oord, Theoloog | presentator KRO/NCRV

Boerensalade met t ‘toekruiden’

Onverwacht gasten op de boerderij. Wat wordt hun voorgezet? Wat dacht u van een salade die is samengesteld uit alles wat de boerderij en het land eromheen te bieden hebben?

Ingrediënten: VERSCHILLENDE (BIOLOGISCH GETEELDE) SLASOORTEN VAN DE GROENTEBOER; te denken valt aan: frissé, lollo rosso, lollo biondo, veldsla, jonge andijvie, Romeinse of bindsla, jonge snijbiet en natuurlijk de pittige rucola. Beslist géén ijsbergsla gebruiken!

Een meer authentieke aanpak is om er – in het voorjaar – zelf op uit te trekken en de jonge bladeren in de vrije natuur te plukken en te snijden! Mijd wel gebieden waar honden hun behoefte doen en een weide vol met grazend vee lijkt mij ook geen smakelijk alternatief. Wie zoekt zal vinden, bijvoorbeeld daar zijn: paardenbloemblad, smalle weegbree, hertshoornweegbree, veldzuring, veldsla, vogelmuur, hondsdrif, daslook, goudsbloem, zevenblad, cichoreisoorten (bitter!) maar ook bijvoorbeeld de bloemen van komkommerkruid (bernagie). Voordat de planten bloeien zijn het blad en de jonge scheuten het best eetbaar. De ene soort is ook lekkerder dan de andere, wel zijn ze al-

lemaal verschrikkelijk gezond. Ik moet zeggen, in mijn eentje waag ik me niet aan zo’n plukavontuur want de kans zou te groot zijn dat ik met oneetbaar groen thuis zou komen. Gelukkig heb ik dan mijn schoonvader uit Dokkum bij de hand. Er is ook een slimme truc mogelijk: mesclun zaaien! In mijn tuintje zaai ik in het voorjaar dit zaadmengsel uit Frankrijk en het resultaat is dat er na 6-8 weken een heel veldje met wilde, nou ja, *bijna* wilde slasoorten staat. En wat smaakt verder heerlijk? Een bosje bosuitjes.

Dan nog een handje of wat met (platte) peterselie, dille, korianderblaadjes, een beetje muntblad, citroenmelisse of citroenverbena oftewel ‘verveine’.

U merkt, het komt niet zo heel nauw in dit geval, want die boer en boerin in Israël, die plukten 2800 jaar geleden ook maar net wat voor handen was voor die onverwachte gasten die bij hen thuis zaten te wachten.

Bereiding:

1. Aangetast blad verwijderen, de slasoorten wassen en in een slacentrifuge ‘drogen’.
2. Kruiden wassen. De blaadjes van de kruiden van de steeltjes afplukken, van de bosuitjes de worteltjes afsnijden en eventueel lelijke (treurige) delen verwijderen. Kruiden en bosuitjes fijnsnijden en door de sla mengen.

Voor de dressing: Een goede vinaigrette maken vergt enig vakmanschap. Ook vind ik het belangrijk de vinaigrette niet direct door de sla te husselen, want er kunnen nogal wat minuten tussen husselen en eten zitten met als resultaat: treurige sla. Bovendien is het wel zo klantvriendelijk wanneer een ieder, naar eigen behoefte de vinaigrette over zijn eigen frisse sla kan uitgieten. Voor het maken van een goede vinaigrette zijn er twee types: de klutsers en de schudders. Ik ben een typische klutser die met een kleine garde olijfolie en azijn door elkaar klutst, de toevoeging van wat mosterd zorgt er dan voor dat de saus emulgeert, lekker lobbijg wordt. De schudders doen het met een jampotje of een kleine fles, een bekende tv-kok uit Engeland verkoopt zelfs voor grof geld een schudder. En de verhoudingen? 1 deel azijn op 3 delen goe-

de olijfolie. Maar deze verhouding is rekbaar. De ene azijn is de andere niet. Bij een hele zure azijn kan wat meer olie gewenst zijn, andersom zijn sommige mensen bang voor wat teveel olie en zij voegen juist weer meer azijn toe.

Vandaag doen we het zo:

1/3 KOP RODE WIJNAZIJN, EVENTUEEL VOOR EEN GEDEELTE VERVANGEN DOOR WAT BALSAMICOAZIJN OM ER EXTRA AROMA AAN TE GEVEN.
1 KOP EXTRA VERGINE OLIJFOLIE
1 EL MOSTERD
1 EL BLOEMENHONING (IN BIJBELSE TIJD WERD DAT ALS EEN LEKKERNIJ BESCHOUWD)
1/2 TL ZEEZOUT EN EEN PAAR DRAAIEN MET DE ZWARTE PEPERMOLEN

Bereiding:

De wijnazijn in een diepe kom doen, mosterd toevoegen en kloppen met garde, dan scheutje voor scheutje de olie toevoegen en blijven kloppen tot er een dikke emulsie ontstaat. Dan de honing erdoor kloppen en zout en peper toevoegen. Nu kunt u in principe de sla met de vinaigrette apart opdienen.

Wilt u wat extra's toevoegen om over de salade te strooien, dan kunt u denken aan:

een stukje fetakaas, in blokjes en dan van schaap of geit. Zelf vind ik de Libanese, te koop in Marokkaanse of Turkse winkels, altijd heel geslaagd bij *Bijbels culinair*. Een handvol gehakte walnoten /amandelen/licht geroosterde pijnboompitten. Sumak (de gedroogde en gemalen rode besjes met een pittig zure smaak, zie ook elders in dit hoofdstuk). En natuurlijk bloemen, zoals bijvoorbeeld Oost-Indische kers. Wanneer u op creatieve wijze het bovenstaande uitvoert, dan smaakt het!

Wijntip: Een groene salade met een Grüner Veltliner? Kruidig groen met frisse zuren uit Oostenrijk. Past uitstekend bij salades als deze!

De Nieuwe Psalmberijming

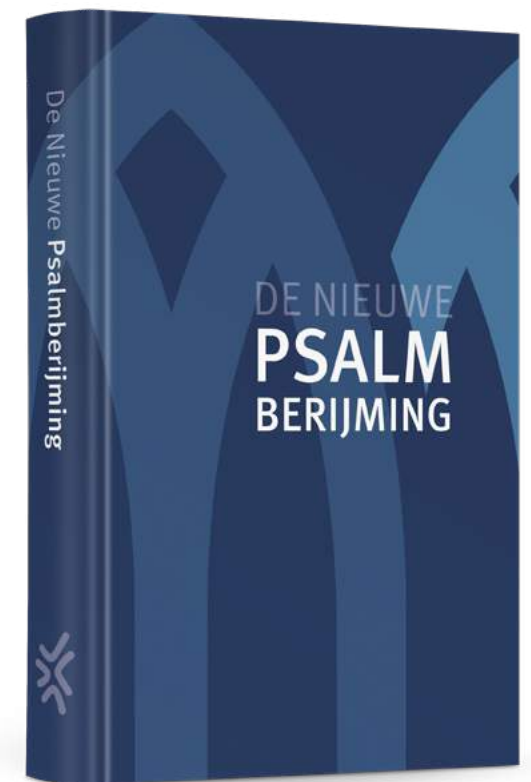
NU ALS GEMEENTEBUNDEL VERKRIJGBAAR!

Nergens in de Bijbel komen God en mens zo dicht bij elkaar als in de psalmen. In alle tijden hebben gelovigen met de woorden van deze Joodse liederen God gezocht in gebed, aangeroepen in nood en geprezen om zijn genade. Met het doel deze liederen door te geven aan de volgende generatie is stichting Dicht bij de Bijbel in 2014 gestart met een nieuwe berijming. Zeven jaar later is *De Nieuwe Psalmberijming* voltooid.

Al snel bleek de berijming in een behoefte te voorzien. In veel gemeenten binnen onder andere de Protestantse Kerk in Nederland, de Christelijk Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en de Nederlands Gereformeerde Kerken wordt regelmatig uit *De Nieuwe Psalmberijming* gezongen.

Diverse voorgangers delen hun ervaringen op de site van DNP.

Jan Pieter Kuijper namens het bestuur van Stichting Dicht bij de Bijbel: 'Het is ons verlangen dat deze nieuwe psalmbundel zal bijdragen aan de lofprijzing van God met woorden als die van Psalm 9: 'Met heel mijn hart geef ik U eer, Uw daden wil ik prijzen, heer. Ik zal voor U van blijdschap springen; uw grote naam wil ik bezingen en tot troost zal zijn in moeilijke tijden', zoals bijvoorbeeld Psalm 71 het verwoord: 'Ik schuil bij U met al mijn zorgen. heer, neem het op voor mij; verlos mij, spreek mij vrij. Bij U, mijn rots, ben ik geborgen. U hebt uw woord gegeven: ik mag in vrijheid leven.'

BESTEL HIER DE GEMEENTEBUNDEL

De teksten van *De Nieuwe Psalmberijming* zijn te vinden op www.denieuwepsalmberijming.nl. Van elke psalm zijn beamsheets te downloaden met muzieknotatie. Tevens zijn de teksten beschikbaar in de presentatieprogramma's voor de kerken.

▶ EN BEKIJK DE VIDEO OVER DE NIEUWE PSALMBERIJMING

Engelen, geloof en een boodschap aan de lezer

Rob van Houwelingen is hoogleraar Nieuwe Testament aan de Theologische Universiteit Kampen. Eerder publiceerde hij een bundel Bijbelstudies: *Handbagage voor Jezusvolgers* en verzorgde hij de succesvolle reeks *Ongemakkelijke teksten*. In het licht van zijn nieuwe boek *Hemelse reisbegeleiding* vertelt hij over zijn ervaringen met engelen, de rol van geloof in een technologische samenleving en zijn boodschap aan de lezer.

Wat heeft u geïnspireerd om een boek te schrijven over de aanwezigheid en afwezigheid van engelen?

‘De bronzen sculptuur van Timothy Schmalz, Angels Unawares (2019) op het Sint Pietersplein in Rome. Hij maakte een boot met levensgrote vluchtelingen en engelen vleugels in het midden. Dit kunstwerk verwijst naar de oproep tot gastvrijheid uit Hebreeën 13: Zonder het te weten kun je engelen onderdak geven. Misschien zijn er meer engelen onder ons dan wij in de gaten hebben, dacht ik toen. En ik schreef een eye-opener over deze tekst voor het christelijke magazine OnderWeg. Ook een tekst uit Hebreeën 1 trok mijn aandacht: Engelen worden uitgezonden om de gelovigen op aarde bij te staan. Daarmee is niet gezegd dat ze ons altijd behoeden voor ongeval of ziekte;

ze willen ons helpen om onze bestemming te bereiken. Vandaar de titel van mijn boek: *Hemelse reisbegeleiding*, zo zegt Van Houwelingen.

In *Hemelse reisbegeleiding* schrijft hij ook over de bruikbare omschrijving die het compendium bij de Catechismus van de Katholieke Kerk geeft: ‘De engelen zijn louter geestelijke schepselen, niet lichamelijke, onzichtbare, onsterfelijke, persoonlijke wezens, begiftigd met verstand en wil.’ Zodoende worden engelen vaak uitgezonden naar de aarde, waar ze gelovigen bij kunnen staan en kunnen helpen hun bestemming te bereiken: een Hemelse reisbegeleiding zoals Van Houwelingen het noemt.

In uw voorwoord benoemt u de prominente rol van robots in onze maatschappij. Hoe verhoudt het geloof, en daarmee het geloof in de engelenwereld, zich tot een technologische samenleving volgens u?

Rob van Houwelingen schrijft in zijn boek *Hemelse reisbegeleiding* over een religieus vacuüm. Juist in onze seculiere tijd wordt existentiële eenzaamheid veroorzaakt. De eenzaamheid doet verlangen naar iets beschermends dat de aarde overstijgt. Van Houwelingen benadrukt het belang van geloof: ‘Juist in onze technologische samenleving zie ik een religieus vacuüm ontstaan. Tegelijkertijd hebben mensen ook nu behoefte aan spiritualiteit en zingeving. Engelen komen, denk ik, tegemoet aan het diep-menselijke verlangen naar wat ons aardse bestaan overstijgt’, aldus van Houwelingen.

Juist engelen kunnen volgens Van Houwelingen het gesloten wereldbeeld van de westerse mens doorbreken. In zijn boek geeft hij ook een theologische formulering van deze kwestie: “Wie het bestaan van engelen negeert, mist een bepaalde dimensie van de geschapen werkelijkheid”. Ook in de oude Geloofsbelijdenis van Nicea wordt gesproken over de verschillende dimensies van de werkelijkheid: “Wij geloven in één God, de almachtige Vader, Schepper van de hemel en de aarde, van alle zichtbare en onzichtbare dingen. Engelen behoren tot de ‘onzichtbare dingen’ die deel uitmaken van Gods schepping (Kol. 1:16).

“Wie het bestaan van engelen negeert, mist een bepaalde dimensie van de geschapen werkelijkheid.”

Welke rol hebben engelen gespeeld in uw leven?

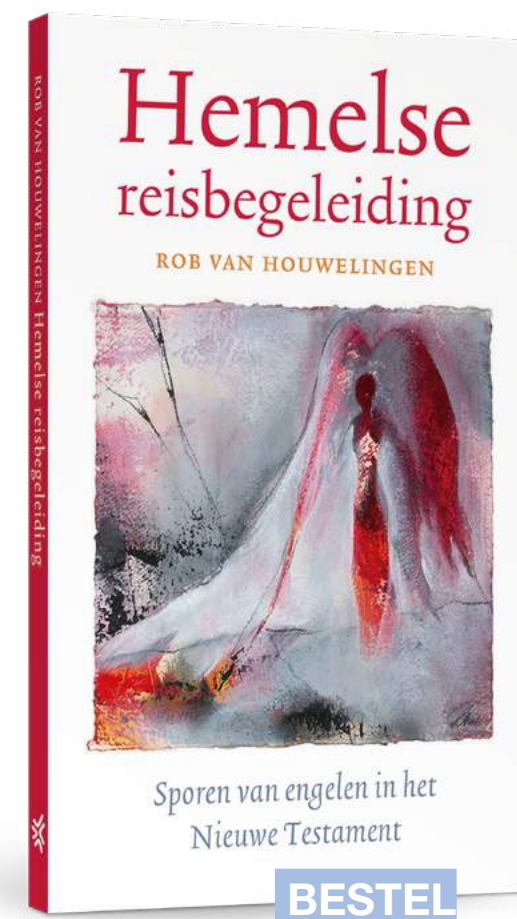
Engelen laten zich niet zomaar op aarde zien, schrijft Van Houwelingen in zijn boek. Sommige personen zijn van nature gevoeliger voor de signalen uit de engelenwereld dan anderen. Kunstenaars werken voornamelijk met verbeeldingskracht. Volgens Van Houwelingen geldt voor iedereen: “Onze ogen gaan pas goed open door de Bijbelse getuigenis te verbinden met de werkelijkheid van god, in het besef dat Hij door middel van de engelen bezig is zijn heilsplan te realiseren”. Degenen die een antenne ontwikkelen voor activiteiten van engelen, zowel boven als beneden, zal steeds meer geestelijke ruimte ervaren.

INTERVIEW

Het bewustwordingsproces dat Van Houwelingen beschrijft komt ook terug in de rol die engelen spelen in zijn eigen leven: ‘Er is tijdens het schrijven van mijn boek een bewustwordingsproces op gang gekomen. Mede omdat ik met mensen in gesprek raakte die vertelden over een engelervaring die ze hadden meegemaakt. Bovendien realiseerde ik me dat engelen niet alleen een belangrijke rol spelen in de Bijbel, maar ook in de moderne kunst. Ze zijn dus bepaald niet uitgestorven’, aldus Van Houwelingen.

Wat wilt u de lezer meegeven tijdens het lezen van dit boek; wat hoopt u dat ze mee kunnen nemen?

Uit de Bijbel blijkt dat God nooit ver weg is, wanneer zijn dienaren ergens verschijnen. Volgens Van Houwelingen moeten we de engelen niet opsluiten in de hemelse wereld aangezien ze overal uitvoering geven aan Gods plannen. Engelen kunnen luidens Hemelse reisbegeleiding wellicht geen vleugels hebben, maar: ‘engelen kunnen je wel vleugels geven’. Deze boodschap benadrukt Van Houwelingen nogmaals: ‘Wie het bestaan van engelen negeert, mist volgens mij een onmisbare dimensie van de geschapen werkelijkheid. Positief geformuleerd: Engelen brengen de hemel dichterbij. Alleen, om met Johan Cruyff te spreken (en met deze uitspraak eindigt mijn boek): ‘Je gaat het pas zien als je het doorhebt’.

BESTEL

Christen zijn en hooggevoeligheid

Er is in de laatste jaren veel over hooggevoeligheid geschreven. Hooggevoeligheid wordt ook wel hoogsensitief of HSP genoemd. Maar hoe is het om christen én hooggevoelig te zijn? Mirjam Bogerd schreef het boek *Hooggevoelig, wat nu?*, waarin ze zowel haar persoonlijke ervaringen als handvatten deelt. Voor theologie.nl stelden we haar een paar vragen over hoe het is om christen én hooggevoelig te zijn. Ook vertelt ze meer over het proces achter dit boek. We willen Mirjam hartelijk danken voor het meewerken aan dit interview!

Hoe beïnvloedt hooggevoeligheid je geloofsleven?

Mirjam: “Hmm... even denken. Ik ben natuurlijk gewoon ik, en neem mijn hele zelf mee in mijn relatie met God. Maar als ik er even over door denk, dan maakt mijn hooggevoeligheid dat ik de Bijbel heel persoonlijk lees. Het is voor mij de normaalste zaak dat ik van alles voel bij wat er in de Bijbel staat en dat ik diepe geloofsvragen heb. Ik weet bijvoorbeeld nog goed dat ik op mijn achttiende een jaar naar Nieuw-Zeeland ging (jawel, ook HSP kunnen avontuurlijk zijn!) en daar met allerlei nieuwe mensen en nieuwe ideeën in aanraking kwam.

Ik heb toen intensief mailcontact gehad met de dominee van onze gemeente over al mijn vragen, gevoelens en gedachten. Dat is voor mij heel belangrijk geweest. Waarin ik mijn hooggevoeligheid ook merk, is intens kunnen genieten van de muziek in de kerk, een gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdriet van gemeenteleden als ik ze in de dienst tegenkom en daarbij natuurlijk de vraag of ik daar iets mee zou moeten doen. Of niet.”

Hoe kunnen predikanten rekening houden met HSP in de dienst?

Mirjam: “Ik weet niet of predikanten rekening zouden moeten houden met HSP in een dienst. Ik denk veel meer dat het gaat om in de hele gemeente ruimte te maken voor verschillen tussen mensen – een open basishouding. HSP houden bijvoorbeeld van diepgang in een preek, terwijl anderen daar juist niet zo veel mee kunnen. Daar houdt een predikant meestal sowieso wel rekening mee. Andere dingen liggen soms ingewikkelder. Is het bijvoorbeeld oké als iemand wegloopt uit de dienst, omdat het even teveel is? Is er ruimte voor intense beleving

van geloofsvragen en het open zijn over geloofstwijfels? Is er aandacht voor de gaven van de Geest (waar gevoelige mensen vaak voor open staan, maar zich ook regelmatig geen raad mee weten)?

Ik zie om mij heen al heel wat mooie ontwikkelingen die ongemerkt goed uitpakken voor HSP. Zo is er steeds vaker de ruimte om een taak in de kerkenraad te vervullen, zonder dat je daarbij álles moet doen. Differentiatie van taken met aandacht voor energiegevers en energiezuigers (die voor iedere persoon weer anders zijn) is heel helpend voor HSP!”

Je schrijft dat hooggevoeligheid hip is, een hype. Toch bestaat er een stereotype beeld dat niet helemaal klopt met de werkelijkheid. Hooggevoeligheid wordt vaak gezien als kwetsbaar. Hoe zou je dit beeld willen veranderen?

Mirjam: “Ik zou ten eerste ons idee van kwetsbaarheid willen veranderen. Kwetsbaar klinkt vaak als zwak. Als iets wat je niet wilt. Maar kwetsbaar is ook mooi! Kwetsbaar kunnen zijn betekent ook dat je je kunt laten raken door liefde, dat je schoonheid durft toe te laten en je risico durft te nemen. Hooggevoeligheid kun je ook omschrijven als omgevingsgevoelig. Je bent gevoelig voor je omgeving. Als die positief is, steunend, prettig, dan kunnen hooggevoelige mensen floreren. Is je omgeving minder prettig, steunend of heb je te weinig ruimte om je eigen keuzes te maken, dan hebben hooggevoelige mensen daar extra veel last van. Dus ik zou het beeld van hooggevoelig willen veranderen van negatief kwetsbaar, naar intens levend in contact met je omgeving en daarmee inderdaad raakbaarder dan anderen.”

De eerste keer dat iemand tegen Mirjam Bogerd zei dat ze misschien hoogsensitief was, verwierp ze dat volledig. Het had voor haar zo'n negatieve bijklank dat ze er niks van wilde weten. Toen haar zoontje echter tekenen vertoonde van HSP, ploos ze alles uit. Nu is ze kenner en coach en deelt ze haar ervaringen in 'Hooggevoelig, wat nu?', waarin ze met een nuchtere blik laat zien hoe je van hoogsensitiviteit je kracht kunt maken – zelfkennis, zelfzorg en zelfcompassie in praktijk!

Heb je tijdens het schrijven van dit boek iets onverwachts geleerd?

Mirjam: “Ik heb over mezelf geleerd dat ik een schrijver ben. Dat is een mooie ontdekking. Ik schreef als kind al heel veel en ik heb tijdens het schrijven ontdekt dat ik dat nooit echt kwijt geraakt ben.”

Welke dingen over hooggevoeligheid had je liever al op jonge leeftijd willen weten?

“Heel veel! Ik had willen weten dat mijn tranen en gevoeligheid normaal waren. Ik had eerder willen weten wat schaamte voor gevoel is en hoe je daarmee kunt dealen. Ik had willen weten dat ik als kind gelijk had in wat ik allemaal aanvoelde over mijn omgeving, maar dat het voor volwassenen niet altijd mogelijk is om daar met mij over te praten als gelijke (lees: ik ben dus niet gek). Ik had ook willen weten dat ik me niet aanstelde bij pijn, maar dat ik gewoon nog niet goed had geleerd om met de intense sensaties als pijn om te gaan. Ik weet bijvoorbeeld dat ik als kind compleet over de flos kon raken van het moeten dragen van een zware rugzak. Dat vond ik ontzettend stom van mezelf en ook mijn ouders hadden dan last van mijn gedoe. Nu weet ik dat die zware rugzak vaak gewoon de druppel was van een overprikkeling die er al was door een lange schooldag of de regen op mijn gezicht. Toen vond ik mezelf een ontzettende aansteller, maar kon ik er tegelijkertijd weinig aan veranderen. Kortom: ik had heel veel meer kunnen begrijpen over mezelf als ik had geweten wat hooggevoeligheid is.”

Wat vond je het leukst aan het schrijfsproces?

“Het was heerlijk om in de hele breedte boeken te lezen, kennis te vergaren en die zo praktisch mogelijk te maken. Daar houd ik echt van!”

BESTEL

Grenzeloos Israël

Joanne Nihom heeft een nieuw boek geschreven dat deze maand is uitgekomen: *Over grenzen*. Ze laat zien wat er gebeurt in Israël, het land waar ze woont. Ze schrijft over de positieve initiatieven en inspirerende mensen die de media vaak niet halen en toont zich als Joodse vrouw kwetsbaar in de voor haar soms ingewikkelde maatschappij. Omtrent haar nieuwe boek leren wij iets meer over Joanne zelf en haar ervaringen tijdens het schrijven van het boek.

IN DE INLEIDING van *Over grenzen* schijft Nihom dat alleen al het woord 'Israël' beladen is, en dat doet mensen schrikken: 'Je woont in een land dat in oorlog is, hoe kan dat, is dat niet eng?'. Deze belading van Israël, een land waar Nihom veel affiniteit mee heeft, heeft beïnvloed hoe Nihom *Over grenzen* geschreven heeft. 'Het imago van Israël is beladen geworden door de berichtgeving in de media door de jaren heen; dat is bijna altijd negatief. Op zich is daar niets mis mee, maar dan is het wel belangrijk ook de andere kant te laten zien. Daar hebben de lezer en kijker recht op. En dat gebeurt zelden. Met dit in mijn achterhoofd heb ik mijn boek geschreven. Niets is zwart/wit of goed/slecht. Ieder verhaal heeft vele kanten.' Dat mensen reageren op deze manier vloeit voort uit de manier waarop de media Israël neerzet, voornamelijk exclusief rondom het thema 'oorlog'. Dit stoort Nihom enorm: 'Vooral omdat de eenzijdigheid hoogtij viert. De nuances lijken verdampt. Als journalist of schrijver heb je een verantwoordelijkheid, want jij bent degene die dicht op het onderwerp zit.'

Nihom schrijft wel veel hoop te hebben. Deze hoop is volgens haar voornamelijk gericht op jongeren, onder andere door hun veelvoudige gebruik van het internet en het bestaan van open grenzen. 'Jongeren zijn de toekomst. Door internet en open grenzen denken zij niet in 'dit stukje land is van mij en dat is van een ander', en juist dat laatste is een van de struikelpunten in het al zo lang voortdurende conflict. Voor jongeren bestaan grenzen niet meer, met name door het makkelijker reizen (althans voor het coronatijdperk). De communicatie via internet zorgt voor ontmoetingen, waar ook ter wereld, tussen mensen die elkaar anders wellicht nooit zouden hebben ontmoet. Op die manier wordt ontdekt hoeveel ze met elkaar gemeen hebben en dat de zogenaamde vijand geen vijand is. Dit is de basis voor een gezamenlijke, vredige toekomst' aldus Nihom.

In haar boek schrijft Nihom dat ze niet alleen Joods is

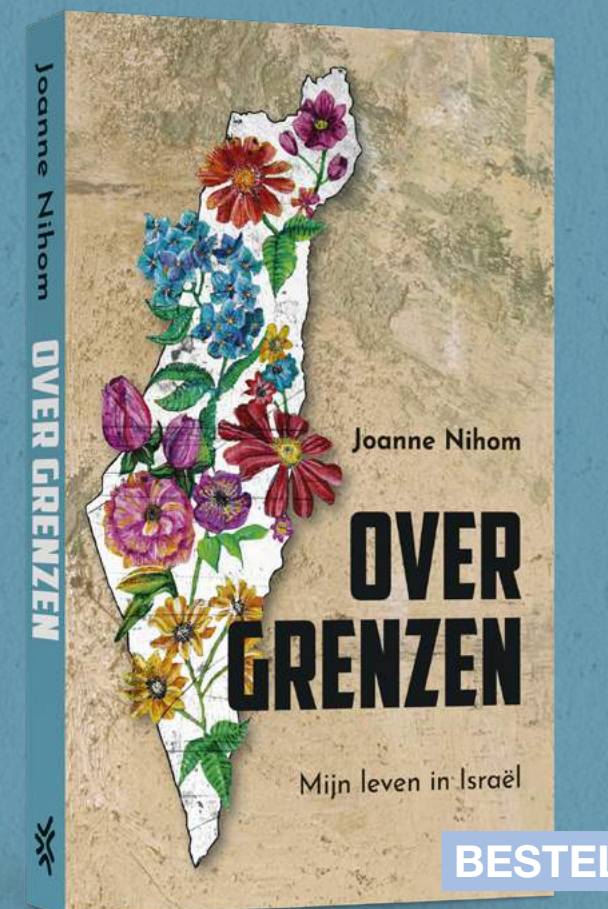
en niet alleen in Israël woont, maar ook deel uitmaakt van een grote wereld. Dat brengt volgens haar ook morele verantwoordelijkheid met zich mee. 'Mijn morele verantwoordelijkheden komen vanuit mijn Joods-zijn dat bepalend is voor de manier waarop ik leef. Ook ben ik een kind en kleinkind van overlevenden van de Tweede Wereldoorlog en onderdeel van een familie waarvan velen zijn vermoord. Er staan generaties op mijn schouders die nooit zijn teruggekomen. Dat schept verplichtingen. Want zij kunnen het niet meer vertellen. Ik voel het daarom als mijn taak om de wereld te laten zien wat er in Israël gebeurt. Sinds ik in Israël woon, is die drang om dat andere Israël, dat je vrijwel niet in de media tegenkomt te laten zien, alleen maar sterker geworden.'

Over grenzen is, zoals eerder benoemd, opgebouwd uit inspirerende verhalen van mensen die niet in de media komen. De orthodox-Joodse Yitzhak was een van de eerste mensen die ze interviewde voor haar boek. 'Toen hij mij zijn verhaal vertelde, was ik ontsteld. Zijn opstelling was me te hevig. Te politiek. Te gekleurd. Ik besloot het niet op te nemen. Toen mijn boek klaar was en ik het al had ingeleverd bij de uitgever, kwam mijn gesprek met Yitzhak weer boven. Ik ging door mijn aantekeningen heen en realiseerde me dat ik er nu heel anders tegen aankeek. Ik was in staat zijn woorden te begrijpen en ze niet weg te drukken en besloot zijn verhaal alsnog toe te voegen. Het heeft me geleerd dat anders gaan denken belangrijk is om een nieuwe situatie te creëren. Daar is moed voor nodig, Yitzhak heeft die. Ondanks dat hij het meest vreselijke heeft meegemaakt dat je als vader kan overkomen. Yitzhaks zoon Arik werd in 1994 vermoord. Arik zat in het leger en stond in uniform te liften toen er een auto voor hem stopte. Hij stapte in. De chauffeur en de bijrijder bleken van Hamas te zijn en zij vermoordden Arik. Sindsdien strijdt zijn vader voor vrede. In plaats van haat te verspreiden, koos hij voor de weg naar vrede, geen gemakkelijke weg.'

'... Ik noem mijzelf een religieuze Jood en zionist. Ik bid drie keer per dag dat Hij ons vrede zal schenken. Tweemaal per dag bid ik: "Hoor, Israël, de Heer is onze God, de Heer is één." In mijn filosofie behoort heel Israël toe aan het volk Israël, zoals God dat beloofde aan Abraham, Isaac en Jacob. Maar ik zeg tevens dat de heelheid van Israël geen bloedvergieten of dood rechtvaardigt, zelfs niet van één persoon ...'

'... Ik heb gefaald als vader. Mijn zoon had recht op een leven in vrede, ik heb hem dat niet kunnen bieden. En dat zal ik mezelf nooit vergeven. Er moet vrede bereikt worden en de Israëlische politici moeten daaraan werken, anders is er geen toekomst....'

'... We moeten gaan begrijpen dat de Palestijnen, net als wij, worden geboren naar het evenbeeld van God. Wat is ideale vrede? Zij bevat geen haat, geen vijandigheid, maar wederzijds respect en waardering. Vrede betekent dat er geen grenzen zijn en dat veiligheid voor iedereen is gewaarborgd. Voor mij is de moordenaar van mijn zoon een terrorist, maar als ik vrede wens met de Palestijnen, dan moet ik elk besluit om hem vrij te laten, van welke Israëlische regering dan ook, accepteren. Want in de ogen van zijn volk is hij een vrijheidsstrijder. De Palestijnse zelfmoordterrorist, hoe moeilijk dat ook te aanvaarden is, is niets anders dan ook een slachtoffer van het conflict. Zijn verlangen om angst en terreur te zaaien onder de Israëlische bevolking is een reactie op de gevoelens van angst, terreur en totale verwoesting van zijn eigen volk onder de Israëlische bezetting...'

persoonlijk dagboek

FRANCINE RIVERS

bij

‘Bevrijdende Liefde’

Als we ja zeggen
tegen Jezus,
worden we met Hem
verenigd, en zijn
we zeker en veilig,
wat er ook gebeurt.

Gods liefde is een
verterend vuur!
Zijn liefde voor
ons gaat alle
verstand te boven.

KokBoekencentrum
UITGEVERS | UTRECHT

INTERVIEW

VERTROUW OP JE GEVOEL?

Vertrouw op je gevoel. Dat kan soms nog best lastig zijn. Volgens Nikolaas Sintobin is het mogelijk om te leren hoe je goede keuzes maakt. In zijn nieuwe boek *Vertrouw op je gevoel* gaat hij hiervoor te rade bij Ignatius van Loyola. Volgens hem moet je vertrouwen op je gevoel. Maar hoe kan je uit je ervaring leren wat belangrijk is voor jou? Hoe heeft Nikolaas Sintobin dit zelf geleerd?

Nikolaas Sintobin heeft een korte carrière als advocaat en assistent aan de KU Leuven gehad, en is in 1989 jezuïet geworden. Hij heeft internationaal zijn opleiding gevolgd en gedurende een tiental jaren lesgegeven aan verschillende jezuïetencolleges. Om het kort te stellen heeft hij ruime ervaring als geestelijk begeleider en vormingswerker. Nu is hij ook online te vinden als internetpastoraat en actief blogger. ‘Sinds ruim dertig jaar ben ik jezuïet. Als jonge man leefde ik vooral vanuit mijn hoofd. Dat verstand kon mij echter niet de richting aanwijzen van het geluk in mijn leven. Dat heeft de ignatiaanse spiritualiteit mij wel geleerd. Ik heb op 14 plaatsen gewoond in 5 verschillende landen. Ik ben omgegaan met heel verschillende mensen: van daklozen en drugsverslaafden, van monniken tot politieke en economische leiders. Wat mij daarbij het meest opgevallen is dat al die mensen, hoe verschillend ook, zo op elkaar gelijken. Ze verlangen allen, soms hopeloos en tegen beter weten in, om geliefd te worden en zin te geven aan hun leven. Dat is voor mij niet anders. Het is mijn diepste verlangen en drijfveer om het geluk dat mij in de schoot is geworpen, te delen met anderen. Om zoveel mogelijk mensen sleutels aan te reiken om zelf te ontdekken tot welk geluk zij geroepen zijn en hoe ze de weg daarheen kunnen vinden’, aldus Sintobin.

In *Vertrouw op je gevoel* schrijft Sintobin over hoe zijn wijze van leven verbonden is met het christelijk geloof, deze nauwe binding heeft zich ook geuit in zijn leven en carrière. ‘Het Evangelie doet me geloven dat mensen geschapen zijn voor de vreugde en dat God klaarstaat om hen te helpen in hun zoektocht naar die vreugde. Dit probeer ik in mijn leven elke dag zelf bewust toe te passen, ongeacht welke taak ik die dag heb. Ik heb het ongelooflijke geluk dat ik, als jezuïet, ben vrijgesteld om dag in dag uit middelen te bedenken om die vreugde en de rust die ermee gepaard gaat ook voor andere mensen toegankelijk te maken. Ik geloof dat God dat geluk niet voorbehouden heeft enkel voor christenen, laat staan voor christenen van één welbepaalde kerk. Daarom kies ik ervoor om inclusief te werken: de boeken die ik schijf, de video’s en podcasts die ik maak probeer ik zo vorm te geven dat alle “mensen van goede wil” ermee gebaat kunnen zijn. God houdt immers evenveel van alle mensen!’

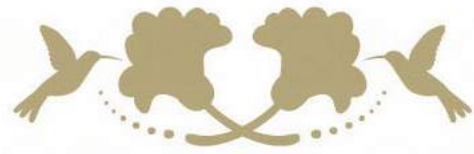
Ignatiaanse spiritualiteit speelt ook een grote rol in het leven van Sintobin en heeft hem uiteindelijk tot *Vertrouw op je gevoel* gebracht. ‘Sinds meer dan 30 jaar zet de ignatiaanse spiritualiteit mijn leven op zijn kop. Ze leert me om mijn gewone, dagdagelijkse ervaring ernstig te nemen. Daarin immers kan ik, steeds opnieuw, God op het spoor komen en zijn, doorgaans erg discrete, uitnodigingen om ten volle te leven. Meer in het bijzonder biedt die spiritualiteit mij een pedagogiek aan waarbij zowel de gevoelens, het verstand als de wil hun plaats krijgen bij het maken van keuzes. Belangrijk is ook de aanname dat ik als mens geroepen ben een leven lang te groeien, in elke etappe van mijn leven.

Samengevat, de ignatiaanse spiritualiteit nodigt mij uit en geeft me instrumenten om bewuster in het leven te staan en om, in verbondenheid met God en met mensen, steeds weer op zoek te gaan naar geluk’.

Maar hoe vertrouw je nou op je eigen gevoel? Sintobin geeft zelf aan dat de belangrijkste stap voor hem was en blijft zijn keuze om jezuïet te worden. ‘Ik had, als jonge man, alle mogelijke scenario’s bedacht hoe ik mijn leven vorm kon geven. Kloosterling en priester worden maakte daar geen deel van uit. Helemaal niet. Toch heb ik daar op 26-jarige leeftijd voor gekozen. Het was, tot mijn grote verbazing, mijn gevoelservaring die richting aanwees. Het was een godsgeschenk dat ik geleerd had om, in het bijzonder vanuit gebed met de Bijbel, te luisteren naar wat er zich afspeelde in mijn hart. Daardoor heb ik in 1989 die stap kunnen zetten. Dat vertrouwen en geloof hebben zich de voorbije 30 jaar verder verfijnd en versterkt. De intuïties van Ignatius van Loyola, ook al zijn ze 500 jaar oud, zijn gewoonweg fenomenaal en uitermate actueel. Ze blijven voor mij een schat waaruit ik blijf putten om het Evangelie van Jezus toegankelijk en betekenisvol te proberen maken, voor mezelf en voor mijn medemensen.’ ‘De meeste mensen die ik ken gebruiken vaak hun intuïtie bij het maken van keuzes. Met andere woorden, ze laten zich leiden door hun gevoelens. Dit geldt zowel voor hen persoonlijk als voor hun professionele leven. Probleem hierbij is dat dit vaak onbewust gebeurt. Gevolg is dat dit meer dan eens behoorlijk chaotisch verloopt of dat die gevoelens met hen op de loop gaan op een wijze waar ze achteraf niet blij mee zijn. Dit boek helpt om wat je in de praktijk vaak al doet op een bewuste en daardoor “verstandiger” wijze te doen. Mijn boek biedt een beproefde methode aan voor mensen van vandaag. De honderd praktische voorbeelden maken het herkenbaar en makkelijk toe te passen. Bovendien heb ik het boek zo geschreven dat zowel christenen als anders- of niet-gelovigen er zich kunnen door laten inspireren. Of je leerkracht bent of advocaat, verpleegster of bankier, student of gepensioneerd, christen of zoekend, ik hoop dat allen voordeel kunnen halen uit dit handboek.’

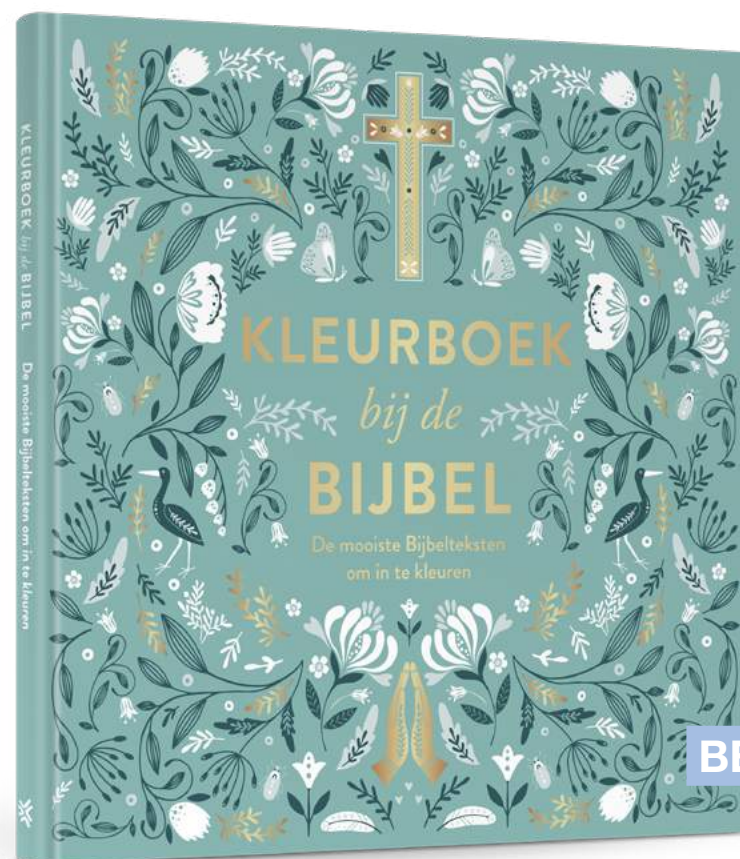
BESTEL

JOHANNES

15:1

Ik ben de ware Wijnstok
en Mijn Vader is de Wijngaardenier.

BESTEL

BEDANKT CHARLIE MACKESY,
VOOR JE LIEFDEVOLLE VERHAAL
OVER DE VIER VRIENDEN EN
HUN HARTVERWARMENDE BOODSCHAP!

1 JAAR
in de
BESTSELLER
60!

BESTEL

EEN MODERNE KLASSIEKER

'Wat is het noedigste dat
je ooit hebt gezegd?'
vroeg de jongen.

'Help,' antwoordde het paard.

De mooiste teksten van Thomas á Kempis

De hulp komt van de Heer, die hemel en aarde gemaakt heeft en die bij machte was in jouw plaats al je zonden te betalen. Want Hij heeft zijn leven gegeven en voor misdadigers gebeden, zodat ze niet verloren zouden gaan. En zo heeft Hij ook jou door zijn dood van de eeuwige dood verlost en heeft jou door zijn kruis geholpen.

Er is niemand te vinden die zo goed en devoot is dat hem niets belastends of bezwaarlijks overvalt. Voel je dus bedruktheid en treurigheid van hart? Juist dan hang je met Jezus aan het kruis! Maar wanneer je weer troost vindt in het gebed door de genade van de Heilige Geest, dan sta je als het ware op uit de doden, met Christus uit het graf, en vier je het paasfeest in een nieuwheid van leven met Jezus, juichend in je hart.

Wat baat alle menselijke troost, als U mij verlaat? Of wat kan mij hinderen, als U mij bijstaat? Maar U bent vaak al te teruggetrokken en verborgen. Ik kan op geen enkele troost en goede stemming van mijn hart vertrouwen, want vaak ben ik van alles beroofd, voordat ik het weet en besef. Hierin moet ik mijn eigen ik leren opgeven en alle innerlijke troost verzaken. Ik moet mij overgeven aan de wil van onze Heer en mijn ballingschap en verdrukking en duisternis trachten te verdragen, totdat het Hem behaagt om zich om mij, die een arm schepsel ben, weer te ontfermen en mij te troosten.

BESTEL

GEBED:

Help mij, o beminnelijke Jezus, mijn last te dragen want zonder U kan ik niets. U bent mijn trouwste vriend en beste helper, wanneer de nood drukt.

INTERVIEW

Het evangelie in christelijke gemeentes

In Nico Grijzenhout zijn nieuwe boek, *Vitaal gemeente-zijn*, beschrijft hij hoe de christelijke gemeente steeds meer is gaan lijken op een gewone organisatie, die op een zelfstandige manier wordt opgebouwd. Het gemeentelven en het dagelijkse leven van christenen zijn twee aparte domeinen geworden. Hij schrijft wat ervoor nodig is om het roer om te gooien, en het evangelie weer vrijuit zou kunnen stromen. In dit interview geeft Nico Grijzenhout meer inzicht in de achtergrond van *Vitaal gemeente-zijn* en zijn eigen ervaringen omtrent het belang van christelijke gemeentes.

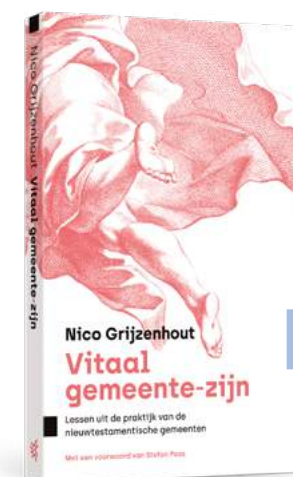
De belangrijkste aanleiding, volgens Grijzenhout, om het boek te schrijven was de sterke teruggang van het aantal christenen in ons land en de westerse landen. 'Er zijn gelukkig ook nieuwe en groeiende christelijke gemeenten, maar het aantal gemeenten en parochies dat wordt samengevoegd of opgeheven is vele malen groter. Ondanks dat tal van christenen zich in al die plaatsen biddend en werkend inzetten voor de doorwerking van het Evangelie van Jezus Christus, verzwakt hun gemeente. En geloof me, dat is voor hen een verdrietige en zelfs traumatische ervaring. Maar ook voor gemeenten met wie het wel goed gaat, is het belangrijk om te leren hoe het nieuwtestamentische gemeentelven functioneerde. Namelijk midden in het dagelijkse bestaan van de christenen en daardoor ook dichtbij de andere burgers.'

Ook de eigen gemeente van Grijzenhout is duizenden leden kwijtgeraakt, en volgens hem echt niet vooral aan andere christelijke gemeenten. 'En wat we ook deden en doen in onze kerkdiensten, in de geestelijke begeleiding, in het jeugdwerk, in het diaconaat en in de evangelisatie, dit verlies zet zich door. Nu zou ik kunnen zeggen dat het hier gaat om geestelijke oorzaken, die te maken hebben met de betrokkenheid op God, de Bijbel en het gebed. Maar dat gaat me te vlug, zeker als we kijken naar de innerlijke strijd van jongeren, of van het toenemend aantal oprechte christenen dat kerkloos is geworden. Denk bovendien aan de gemiste kansen om de vele christen-migranten zelf op te vangen. Op steeds meer terreinen en in allerlei contacten merkte ik dat mijn onmacht en de onmacht van onze gemeente mede te maken had met iets anders. Namelijk dat we de aansluiting missen op de dagelijkse leefpatronen. Er is wat dat betreft sprake van een diepe kloof. En deze kloof laat zich niet overbruggen; die moet worden gedicht. Zonder deze kloof krijgt het Evangelie weer de gelegenheid om door te werken in de huizen, straten en woonplaatsen. In mijn boek bespreek ik wat daarvoor nodig is. Om het gesprek hierover te bevorderen gaan de gespreksvragen vooral over de praktijk.'

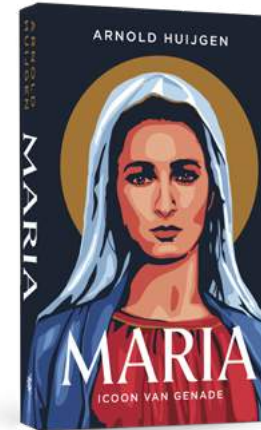
Stefan Paas heeft een voorwoord geschreven voor *Vitaal gemeente-zijn*. Hierin stelt hij de vraag of kerkelijke structuren nog de voortgang van het evangelie dienen. Vervolgens merkt hij op dat de korte-bocht antwoorden vaak een historisch besef, een realistische visie op het menselijk tekort, nederigheid en liefde missen. Grijzenhout biedt een andere aanpak: 'Paas merkt ook

op dat ik het anders aanpak. Een christelijke gemeente kan nu eenmaal niet zonder goede structuur. Dat zou onverantwoord zijn. In mijn boek roep ik iedere kerk wél op om de eigen structuren te toetsen aan de nieuwtestamentische uitgangspunten, die ik eerst beschrijf. Om een voorbeeld te noemen: er zijn leiders in vaste functies (ambten) nodig om de stabiliteit te waarborgen. De kerken hebben dit uitgangspunt goed verankerd in hun vaak eeuwenoude structuren. Er zijn echter ook leiders nodig om het gemeentelven af te stemmen op de eigen situatie en op de veranderingen die zich overal voordoen. Het Nieuwe Testament reikt daarvoor een variatie aan leiders aan. En daarin schieten de kerken vaak tekort, wat een groot gemis is. Een variatie aan leiders kan geweldig helpen om het gemeentelven zowel weerbaar als wendbaar te maken.'

De eerste christenen lieten het gemeentelven samenvloeien met het leven van elke dag, zo schrijft Grijzenhout in zijn boek. Het evangelie kan zo vrijuit stromen om gevallen mensen te redden, en de noodzaak van deze aanpak dringt zich op. Volgens Grijzenhout is deze noodzaak er altijd al geweest, dus vanaf de eerste christenen. 'Het is in elke tijd en in elke samenleving de meest kansrijke manier om met mensen in contact te komen, om zoekers te begeleiden in hun zoeken naar God, om kwetsbare mensen op te vangen en verder te helpen. Ook in steden en landen waar de onderlinge samenhang minder wordt en ook in gesloten landen komt het uiteindelijk hierop aan.'

BESTEL

ARNOLD HUIJGEN

MARIA

Maria is een voorbeeld van geloof en vertrouwen. Wie naar haar kijkt, wordt bemoedigd. Dit boek gaat terug naar de Bijbel om *Maria* opnieuw in beeld te krijgen als Joods meisje, moeder van de verlosser en moeder van de gelovigen. De traditie van de vroege kerk, de Reformatie en moderne literatuur helpen om *Maria* als icoon van genade te zien. Transparant tot op Gods genade werpt zij licht op seksualiteit, kunst, de eenheid van de kerk en op de toekomst van Europa als christelijk continent na de coronapandemie.

Verschijnt 25 juni 2021

[RESERVEER HIER](#)

ALISTER MCGRATH

HET RAADSEL VAN GOD

In zijn memoir *Het raadsel van God* kijkt Alister McGrath terug op zijn veelbewogen leven. Van stellige atheïst werd hij overtuigd christen, maar daarmee waren alle natuurwetenschappelijke vragen niet opgelost, integendeel. McGrath laat zien dat het niet irrationeel is wanneer je de mogelijkheid openhoudt dat er een God is of in ieder geval iets dat alles overstijgt. Maar er blijven ook blinde vlekken en zelfs twijfels. Het boek bevat veel persoonlijke anekdotes, maar ook boeiende theologische en filosofische inzichten over de wereld en het heelal.

Verschijnt 12 mei 2021

[RESERVEER HIER](#)

KEES DE RUIJTER

DE HEMEL OP AARDE

De hemel op aarde. Liturgie voor kerkgangers van Kees de Ruijter is een populair-theologische uitgave waarin de belangrijkste aspecten van de liturgie worden behandeld, met het oog op het gesprek in de gemeente.

Verschijnt 1 juni 2021

[RESERVEER HIER](#)

ARJAN BOERSMA

TEGENDRAADS GEREFORMEERD

De biografie van de geliefde theoloog C. Graafland, inspirator van de gereformeerde gezindte. Prof. dr. C. Graafland werd in 1928 geboren in een piëtistisch-gereformeerd gezin. Na zijn predikantschap in Ameide en Tienhoven, Woerden, Veenendaal en Amsterdam, was hij van 1972-1993 bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht in de Gereformeerde Godgeleerdheid vanwege de Gereformeerde Bond. Hij groeide uit tot een spraakmakend en tegendraads theoloog. Hij was soms kritisch op de gereformeerde traditie. Toch is Graafland zijn leven lang overtuigd gereformeerd gebleven. Deze biografie toont zijn existentiële gerichtheid op het Woord.

Verschijnt 25 mei 2021

[RESERVEER HIER](#)

BESTEL

AL ZOU GEEN MENS JE MEER OMARMEN

*Al zou geen mens je meer omarmen,
al sta je eenzaam bij een graf,
laat Mij jouw koude hart verwarmen,
Ik ben jouw steun, jouw stok, jouw staf!
Ik laat je niet ten onder gaan,
Ik ben niet weg, maar opgestaan!*

*Al zou je nooit meer kunnen groeten
die je het liefste weer zou zien,
Ik wil met liefde jou ontmoeten
en bij je blijven bovendien:
Ik sla mijn armen om je heen,
Ik laat je nooit, geen dag alleen.*

*Al zou geen mens je meer omhelzen,
niemand je kussen voor de nacht,
wat blijft is liefde: Ik omhels je,
trouw houd Ik over jou de wacht!
Ik deel je vreugde en je pijn –
Ik zal jouw Allerliefste zijn.*

André F. Troost *Mijn armen om je heen*

BESTEL